

Vstupní portál s přístupovým schodištěm

čp. 572, Kalinova ul. Nový Bor

Restaurátorský záměr

R.č. ÚSKP: bez evidence

BcA. Jan Fedorčák, Železničářská 1755/26, 470 01 Česká Lípa, +420 604323615
Jan.Fedorcak@seznam.cz, www.fedorcak.cz, IČ: 86684388, DIČ: CZ7807032321

OBSAH

I.	Lokace památky	3
II.	Údaje o památce	3
III.	Popis památky	3
IV.	Popis stavu před opravou	4
	1. Vizuální průzkum – popis použitého materiálu	4
	2. Kovové prvky	4
	3. Mechanická poškození – historické vysprávký	4
	4. Určení typu povrchových nečistot a poškození	5
V.	Koncepce restaurátorského zásahu	5
VI.	Návrh použitých technologií a materiálů	6

Přílohy:

1/ Základní fotodokumentace

dokumentaci vypracoval: BcA. Jan Fedorčák**počet stran textu:** 6**počet stran příloh:** 5**počet fotografií:** 13**fotografie pořídil:** BcA. Jan Fedorčák

Dokumentace je chráněna ve smyslu zákona číslo 89/1990 sb. v úplném znění (aut. zákon) s tím, že právo k užití ve smyslu zákona číslo 20/1987 sb. v plném znění (o pam. péči) má objednavatel a příslušný orgán památkové péče.

I. Lokace objektu

1. Kraj: Liberecký
2. Okres: Česká Lípa
3. Obec: Nový Bor
4. Umístění: p.č.: 679, k.ú. Nový Bor
5. Stavební část: vstupní portál, přístupové schodiště

II. Údaje o objektu

1. Autor:
2. Sloh/ Datace: neoklasicismus/ 1928
3. Materiál/Technika: teraco/ umělecko-štukatérský prvek
4. R.č. ÚSKP: bez evidence
5. Vlastník: Město Nový Bor

III. Popis objektu

Neoklasicistní vila vystavěná v duchu prvorepublikového tradicionalismu se vyznačuje hladkými tmavě okrovými šrábanými omítkami v kombinaci se světlými profilovanými okenními šambránami, suprafenestrami a římsami. V nároží dominují bosované pilastry. Vstup je zdůrazněn náročně umělecko-štukatérsky zpracovaným portálem s přístupovým schodištěm provedeným v teracu. Veškeré minerální povrchy byly původně ponechány v materiálové barevnosti bez nátěrů.

Portál formálně vychází z motivů pozdního baroka, po stranách je sevřený vystouplými povyosenými svazkovými pilastry s akantovými hlavicemi. Plochy pilastrů jsou členěné vpadlými zrcadly. Vlastní stavební otvor s dveřmi je rámován profilovanou šabranou s plným půlkruhovým zaklenutím. Supraporta je řešena formou konvex-konkávně zakřiveného kladí s bohatě profilovanou římsou, nad pilastry gradována doplněnými ornamentálními květinovými vázami. V ose portál vrcholí štítovou kartuší dekorativně rámovanou volutami a akantovými listy. V ploše kartuše se objevuje reliéfní motiv zajíce ve skoku.

Volné předložené přímé schodiště se skládá z pěti stupňů a prahu vlastního portálu. Lícovým materiálem je opět teraco. Stupně jsou druhotně kryty keramickým obkladem. Schodnice se vpředu vytácejí v závit, který končí tamburem, na němž je osazena koule. Horní hrany schodnic jsou opatřeny ozdobnou polodrážkou. Výstupní podesta před portálem je doplněna o kovové zábradlí zhotovené z ploché oceli charakteristické velkými volutami. Madlo je nýtované.

Z dalších umělecko-štukatérských prvků vyniká oválná kartuše s datací obklopená akantovými listy a rozvilinami ve štítu jižní mansardy. Z dalších prvků stojí za zmínku korintské hlavice pilastrů a akantové suprafenestry na jižním průčelí.

IV. Popis stavu před opravou

Vstupní restaurátorský průzkum byl proveden ze žebříku a soustředil se na dokumentaci portálu. Je zaměřen na poznání současného stavu před zahájením restaurátorsko-konzervačních prací.

1. Vizuální průzkum – popis použitého materiálu

Umělecko-štukatérské prvky jsou na vile č.p. 679 provedeny z vápenné nebo vápenocementové malty. Odlévaná náročně modelérsky zpracované části jsou pravděpodobně odlité ze směsi vápenné malty a sádry nebo románského cementu - „kufštajn“. Portál se schodištěm je pal zhotoven z trvanlivějšího materiálu imitujícího přírodní kámen – teraco. Teracová směs použitá na portále obsahuje jemnozrnnou světlou drť vápence s frakcí do 5mm, převažující frakcí je velikost drtě 2-3mm. Marginálně je obsažena černá drť stejných frakcí. Pojivem je šedý portlandský cement.

Povrch portálu je v plochách jemně štokovaný, na hranách s imitací lemování. Vrstva teraca je provedena tažením do šablony v tloušťce 5 až 10mm na zděné jádro. Náročněji modelované části jsou dílensky zhotovené odlévané prvky do forem (akantové hlavičky, vázy, kartuše).

Schodnice s prahem portálu jsou zhotoveny z teraca světle šedé barevnosti obvykle používané na soklových partiích. Bílá vápencová a černá drť se mísí v přibližném poměru 3-4 : 1, pojivem je opět šedý portlandský cement. Teraco je provedeno ve vrstvě o tloušťce přibližně 20mm. Povrch je štokovaný i se stopami po zubáku, na hranách opět imitace lemování.

2. Kovové prvky

Podél vnitřní strany schodnic bylo doplněno nízké tyčové zábradlí z pozinkované oceli kotvené šrouby do stupnic. Původní zábradlí zhotovené z ploché černé oceli s velkými volutami nýtovaným madlem je poškozeno po stranách podešty. Povrch kovu podlehl korozi, levé madlo se nedochovalo, pravé je odtrženo od nosné konstrukce. Na povrchu jsou patrné podrezlé olejové nátěry černé barvy.

3. Mechanická poškození – historické vysprávkky

Poškození portálu jsou příznačná vzhledem k použitému materiálu, jedná se o dilatační trhliny mezi navazujícími prvky a trhliny vzniklé druhotnou dilatací a odlučností od podkladu různých materiálů. V důsledku absence hydrofóbní úpravy povrchu a následnému zatékání do konstrukce dochází k potrhání materiálu a ztrátám pohledové vrstvy umělého kamene. Horní část kartuše je odtržena. Spodní partie vnitřní šambrány portálu vykazují vyšší míru popraskání až k úplnému odtržení vrstvy teraca od povrchu na pravé straně, což bylo způsobeno i nárůstem koroze na železném trnu.

Schodnicové zdi trpí obdobným poškozením. Výlomy a ztráty materiálu byly opravovány vrstvou cementové malty zatřené lžící a štětkou. Použitý materiál svým vzhledem a zpracováním devaluje objekt. Historické vysprávkky byly použity na doplnění poškození levé koule, na sokly koulí, spodní partie schodnic a horní hrany schodnic a tamburů pod koulemi.

4. Určení typu povrchových nečistot a poškození

Na povrchu umělého kamene (teraca) se neprojevují výrazné vlivy znečištění s výjimkou usazování volných mechanických nečistot, prachu, sazí, šedočerných silikátových krust a bionapadení (zelené řasy, lišejníky). V dešťových stínech dochází k sulfatizaci povrchu a k usazování sádrovcových krust společně s jemnými šedočernými silikátovými povlaky. Vymytí povrchu teraca – pojiva s větším odhalením plniva – odpovídá stáří a expozici objektu. Nepředstavuje výrazné poškození. Povrch teraca je dochován v intaktním stavu. Kolem kotvení kovového zábradlí jsou zelené kapky olejové barvy. Vnitřní šambrána portálu vykazuje četné dilatační praskliny v povrchu, pravděpodobně umocněné ještě vlhkostí a mrazovými destrukcemi. Toto jemné rozpraskání teraca je charakteristické rovněž pro vytočené schodnicové zdi. Skrze rozevřenější poruchy dochází k výluhům cementového pojiva. Vlastní stupně byly druhotně opatřeny krytem z keramických dlaždic.

Umělecko-štukatérské prvky jako jsou akantové hlavice, suprafenestry a kartuše s datací trpí povrchovou degradací s vymýváním pojiva a materiálu na horních exponovaných plochách.

V. Koncepce restaurátorského zásahu

Cílem restaurátorského zásahu bude konzervace dochovaného stavu. Výsledná povrchová úprava a způsob prezentace bude konzultován se zástupcem investora. U prvků zhotovených z teraca bude ponechána materiálová prezentace, ostatní profilace budou natřeny novou barevnou povrchovou úpravou.

- Povrch kamene bude očištěn vysokotlakou regulovatelnou párou s oplachem vodou od volných nečistot, prachu, sazí a biologického napadení. Vyžilé uvolněné spárování a betonové vysprávký budou odstraněny.
- Kontrastní šedočerné krusty a mapy sádro-silikátových krust budou odstraněny nebo ztenčeny mikroabrazivně pomocí mikromletého abraziva a tlaku do 2bar, případně chemicky pomocí speciálních čističů a zábaly s hydrogenuhličitánem amonným.
- Ocelový zkorodovaný trn v pravé spodní partii šambrány portálu bude vyjmut.
- Trhliny a mikropraskliny s odloučenými krami teraca budou injektovány syntetickou pryskyřicí a vyplněny cementovým pojivem. Širší defekty budou vyplněny tmelem na bázi cementu a teracových drtí odpovídajících původnímu použitému materiálu.
- Doplnění ztracených povrchů z teraca bude provedeno teracovou směsí odpovídající původnímu použitému materiálu. Po zavadnutí a vytvrzení doplňků bude přistoupeno k opracování povrchu štokováním, hrany s imitací lemování.
- Povrchy z teraca ponechané v materiálové barevnosti budou opatřeny hydrofobní úpravou.
- V rámci umělecko-řemeslných oprav na objektu bude provedena plastická retuš akantové kartuše s datací v centrálním štítu objektu. Povrchově degradovaný odlitek reliéfu bude doplněn do původního tvaru vápenným kletem s příměsí jemnozrnného písku.

VI. Návrh použitých technologií a materiálů

- Čištění
vysokotlaký parní čistič, roztok peroxidu vodíku (30%tní) a čpavkové vody (25%tní) – ředěno 1:10, biosanace Sanatop ALGA Stachema, jemné nylonové kartáče, případně mosazné, čistící pasta FG, SI (AQUA), mikropískovačka COBRA M, hnědý korund F90-120, zábal s účinnou látkou NH_4HCO_3 , arbocel
- Konsolidace povrchu kamene:
5%tní, 15%tní, 20%tní roztok Paraloidu B72, injektážní směsi na cementové a minerální bázi
- Lepení
polyesterové lepidlo na kámen Aircoll S - Weha, epoxidová pryskyřice LH 1000 – Havelcompisites
- Tmely a spárování:
bílá drť vápence F2-5mm, černá drť F2-5mm, portlandský cement šedý, akrylátové aditivum Vinnapas 5046 T, Wacker Polymer Systems, poměr pojivo : plnivo – 1:3,
- Hydrofobizační úprava povrchu kamene:
nástrík IMESTA IW 290, Grundierung SV Remmers

V České Lípě 21. května 2019

Vypracoval: BcA. Jan Fedorčák

BcA. Jan Fedorčák, restaurátor
Železničářská 1755/26, 470 01 Česká Lípa
+420 604 323 615, povolení MK ČR: 2104/2008
Jan.Fedorcak@seznam.cz, www.fedorcak.cz
IČ: 866 84 388, DIČ: CZ7807032321

